

Regelrådets uppgift är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Energimarknadsinspektionen

Yttrande över förslag föreskrifter om mätning, beräkning och rapportering av överförd el

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen uppfyller kraven i förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

Remissen innehåller även förslag till allmänna råd, vilka inte omfattas av Regelrådets granskning.

Motivering till Regelrådets ställningstagande

Regelrådet gör följande bedömning. Redovisningen är i de flesta avseenden tydlig och utförlig. Beskrivning av intäktspåverkan finns emellertid inte, vilket är en brist. Skulle bedömningen vara att sådan påverkan saknas borde detta ha angetts och förklarats. Det finns viss information om uppföljning, som i sig är tydlig, men det finns inte information om hur och när en bredare och mer systematisk utvärdering skulle kunna utföras. Dessa brister är emellertid inte av en sådan vikt att de blir avgörande för helhetsbedömningen.

Innehållet i förslaget

Det anges att i mätföreskrifterna har följande bestämmelser införts eller ändrats som medförändringar i sak: 7 kap. 11 och 12 §§, samt 12 kap. 2–11 §§ kompletterar EU-kommissionens genomförandeförordning. 7 kap. 5 och 9 §§ har ändrats och avser hantering av saknade och felaktiga mätvärden. 7 kap. 6 § är ny och avser hantering av saknade mätvärden för de anläggningar som bedriver säkerhetskänslig verksamhet. 11 kap. 11 § har ändrats och avser byte av mätmetod. 11 kap. 18 § har ändrats och avser underrättelse till kund. 12 kap. 1 § har ändrats och avser hanteringen av att visa kompletterande information om förbrukning och produktion.

(Förslaget beskrivs i detalj sidorna 20 – 77 i konsekvensutredningen).

Bedömning av delaspekter

Problembeskrivning och syftet med förslaget

Det anges att föreskrifterna i huvudsak har tagits fram med anledning av ny EU-lagstiftning. Energimarknadsinspektionen (Ei) har också identifierat behov av ändringar genom tillsyn, samt genom en allmän översyn av Ei:s föreskrifter. I januari 2025 trädde kommissionens genomförandeförordning (EU) 2023/1162 om krav på driftskompatibilitet och icke-diskriminerande och transparenta förfaranden för tillgång till mät- och förbrukningsuppgifter (genomförandeförordningen) i kraft. Denna genomförandeförordning anges ställa krav på tillgång till mät- och förbrukningsuppgifter. Vidare anges att Ei genom tillsyn har identifierat

behov av att revidera mätföreskrifterna för att tydliggöra hur saknade och felaktiga mätvärden ska ersättas och korrigeras, samt hur nätföretagens underrättelser till elanvändare ska göras. Det anges också behöva införas krav om att tiden för att byta mätmetod ska förkortas. Därutöver anges att det har införts nya bestämmelser i ellagen, bland annat gällande leverans av el. Därför har det också införts nya lagrumshänvisningar till ellagen i mätföreskrifterna. Dessutom anges det ha skett ändringar i förordningen (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el (mätförordningen) samt tillkommit nya förordningar, vilket resulterat i att Ei fått nya och ändrade bemyndiganden avseende mätning och rapportering av el. Författningarna genomför delar av Ren energipaketet (syftar på "Ren energi för alla i Europa", ett europeiskt lagstiftningspaket som omfattar åtta rättsakter – bland annat direktiv om förnybar energi och energieffektivisering men också elmarknadsbestämmelser). Genomförandeförordningen syftar till att underlätta driftskompatibilitet och öka effektiviteten hos transaktioner som inbegriper marknadsaktörers tillgång till och utbyte av uppgifter, och i slutändan hos energitjänster, främja konkurrensen på slutkundsmarknaden och bidra till att undvika onödiga administrativa kostnader för berättigade parter. Målet anges vara att Sverige ska uppfylla medlemsstaternas skyldigheter när den svenska praxis enligt genomförandeförordningen om driftskompatibilitet och tillgång till mätvärden tillämpas. Genom nationella krav ska medlemsstaternas skyldigheter och relevanta skäl som anges i genomförandeförordningen omhändertas. Sverige ska bland annat säkerställa att det är enkelt för elanvändare och elproducenter att ge berättigade parter tillgång till mätvärden eller att själv få tillgång till sina mätvärden, och att de förfaranden som används för detta är effektiva och säkra. Det finns också beskrivningar av de problem som föranleder övriga justeringar i föreskrifterna och mer specifika målsättningar med dessa. (Se sidorna 5 -10 i remiss).

Regelrådet gör följande bedömning. Det finns en beskrivning av vilka problem som i förekommande fall har definierats och vilket syfte som förslaget ska uppfylla. Beskrivningen är tillräcklig.

Regelrådet finner problembeskrivning och syfte redovisade på ett godtagbart sätt.

Konsekvenser om ingen åtgärd vidtas

När det gäller EU:s genomförandeförordning om tillgång till mätvärden anges nollalternativet innebära att Ei inte utnyttjar regeringens bemyndiganden och inte föreskriver om mer detaljerade krav på hur nätföretag ska leva upp till de skyldigheter som krävs genom genomförandeförordningen. För att uppnå syftena med genomförandeförordningen om driftskompatibilitet och ökad effektivitet i tillgången till och utbytet av uppgifter mellan elmarknadens aktörer, slås i förordningen fast en så kallad referensmodell för olika former av informationsutbyte som ska tillämpas av nätföretagen. Referensmodellen medger att medlemsstaterna fastställer regler för kommunikations- och komponentnivåerna. Med kommunikationsnivån avses bland annat dataformat och med komponentnivån avses plattformar för utbyte av uppgifter, applikationer och maskinvara såsom mätare och sensorer. Det kan exempelvis handla om vilka datasystem och format (det detaljerade innehållet i meddelanden) som ska användas. Medlemsstaterna ska därför kunna välja hur driftskompatibilitetskraven ska genomföras i deras nationella system i enlighet med nationell praxis. Medlemsstaterna får också slå ihop och ändra ordningen för vissa steg i förfarandena i genomförandeförordningen. Nollalternativet skulle därmed innebära att Sverige inte skulle ha en svensk "praxis" för tillämpningen av genomförandeförordningen. En nationell praxis är en enhetlig modell för hur tillgången till mätvärden ska utföras nationellt på ett enhetligt sätt, det vill säga driftskompatibelt. Utan krav i föreskrifter regleras nationell praxis endast på lag-

och förordningsnivå. Det anges att utan närmare reglering (på föreskriftsnivå) av i vilket format uppgifter ska skickas finns risk att nätföretagen använder olika format för sina data och att de strukturerar data på olika sätt. Nätföretag är inte skyldiga att använda samma kommunikationssystem eller format, och därmed inte heller enhetliga meddelandestrukturer. Det skulle kunna innebära att de cirka 175 nätföretagen utvecklar olika datasystem, format och till viss del även processer som elanvändare och berättigade parter skulle behöva använda för att få tillgång till mätvärden. Mätvärdena skulle också kunna tillgängliggöras i olika format, vilket försvårar för berättigade parter att använda data för sina tjänster, och för elanvändare att behandla sina data. I praktiken skulle det innebära att tillgången till mätvärden inte sker på ett driftskompatibelt sätt. Sverige skulle därmed inte ha en fastställd nationell praxis enligt genomförandeförordningen. Att inte införa EU-direktiv eller nödvändiga bestämmelser som genomför EU-förordningar kan medföra att EU-kommissionen inleder ett överträdelseförfarande och väcker talan mot Sverige i EU-domstolen, vilket kan leda till böter. Sverige riskerar därutöver att gå miste om de nyttor som en enhetlig tillämpning av genomförandeförordningen och elmarknadsdirektivet syftar till att uppnå. Genomförandeförordningen syftar till att underlätta driftskompatibilitet och öka effektiviteten hos transaktioner som inbegriper marknadsaktörers tillgång till och utbyte av uppgifter, och i slutändan hos energitjänster, främja konkurrensen på slutkundsmarknaden och bidra till att undvika onödiga administrativa kostnader för berättigade parter. Dessutom riskerar kunderna att gå miste om att använda el flexibelt, erbjuda sin flexibilitet och kunna sänka sina elkostnader. Kunder ska också kunna ge berättigade parter tillgång till förbrukningsuppgifterna så att energitjänster kan utvecklas och nyttjas. Sammantaget anges kraven i föreskrifterna innebära att kostnaderna för att genomföra kraven i genomförandeförordningen blir lägre, eftersom kraven reglerar gråzoner som annars riskerar att driva onödiga kostnader.

Det nämns även andra effekter av om olika delförslag inte skulle genomföras. (Se sidorna 11 – 15 i remissen).

Regelrådet gör följande bedömning. Konsekvenser av om ingen åtgärd skulle vidtas har beskrivits på ett utförligt och tydligt sätt.

Regelrådet finner redovisningen av konsekvenser av om ingen åtgärd skulle vidtas godtagbar.

Alternativa lösningar

I konsekvensutredningen beskrivs i flera fall alternativa lösningar till de delförslag som lämnas av Ei. Ett alternativ till författningsförslagen anges vara att genomföra den elmarknadshubb och en elhandlarcentrisk modell som Ei tidigare har utrett på uppdrag av regeringen. Detta var en lösning som Ei utredde under åren 2015–2017 utrett och även gav förslag till författningsändringar för att genomföra. Det skulle vara en central informationshanteringsmodell förelmarknaden. Hubben var tänkt att drivas av Affärsverket svenska kraftnät. Ei bedömde att etablerandet av en central elmarknadshubb på den svenska elmarknaden skulle bidra till att framtidens krav på informationshantering skulle kunna mötas på ett kostnadseffektivt och kundvänligt sätt. En kostnadsnyttoanalys för en sådan lösning anges ha visat på samhällsekonomiska fördelar jämfört med befintligt system. (Bedömd, monetariserad effekt redovisas). För att en elmarknadshubb ska vara ett alternativ måste det emellertid vara möjligt att införa den till dess att kraven i genomförandeförordningen träder i kraft, det vill säga i januari 2025. Detta vore enligt Ei inte realistiskt.

Ett alternativ till att reglera saknade och felaktiga mätvärden på föreskriftsnivå är att branschen i stället tar fram detaljerad branschpraxis för hur saknade mätvärden ska ersättas och hur felaktiga värden ska korrigeras, samt hur och när rapportering av dessa mätvärden ska ske. Det kan till exempel ske genom att beskriva detta i Elmarknadshandboken. Elmarknadshandboken är ett verktyg för branschen där rekommenderade rutiner beskrivs i syfte att underlätta för aktörerna, bland annat om vad som gäller enligt lag, förordning och föreskrifter. Elmarknadshandboken är emellertid inte rättsligt bindande. Ei kan inte heller utöva tillsyn över rekommendationerna som finns i en sådan branschpraxis. Det skulle också innebära att ifall Ei får in klagomål och anmälningar från kunder gällande saknade och felaktiga mätvärden, kan Ei inte agera på dessa uppgifter genom att starta tillsyn. Ei bedömer därför att Elmarknadshandboken ensamt inte är ett fullgott alternativ. Ei anser mot bakgrund av ovan att det inte finns något bättre alternativ än att saknade och felaktiga värden regleras i mätföreskrifterna, men med tydligare krav än dagens regler. När det gäller tiden för att byta mätmetod från månadsmätning till kvartsmätning anges att Ei avser att förkorta tiden från tre månader till snarast möjligt och högst inom 40 kalenderdagar. Ei har sett över möjligheten att förkorta tiden ännu mer genom att kräva att det ska utföras inom tre arbetsdagar. För- och nackdelar med en sådan lösning beskrivs. Det finns också beskrivningar och resonemang om andra alternativa lösningar. (Se sidorna 15 – 20 i remiss).

Regelrådet gör följande bedömning. Det finns en beskrivning av alternativa lösningar för att uppnå syftet. Denna beskrivning innehåller information såväl om vad som bedöms som för- och nackdelar med alternativen som av vilka skäl som alternativen har valts bort. Beskrivningen är utförlig och tydlig.

Regelrådet finner redovisningen av alternativa lösningar godtagbar.

Berörda företag

I bilaga till konsekvensutredningen anges det information om elleverantörer, energitjänsteföretag, balansansvariga företag och nätföretag. Elnätsföretag anges inneha ett lokalnät eller ett regionnät. Elnätsföretaget bedriver nätverksamhet, det vill säga att med stöd av nätkoncession ställa en starkströmsledning till förfogande för överföring av el för någon annans räkning och vidta de åtgärder som behövs för överföringen. Sammanlagt finns det cirka 175 elnätsföretag i Sverige. Av dessa bedriver cirka 60 lokalnätsverksamhet, regionnätsverksamhet och två transmissionsnätsverksamheter eller enbart utlandsförbindelse. (Se sidorna 110 – 113 för beskrivningen i sin helhet).

Regelrådet gör följande bedömning. Det finns en beskrivning av berörda företag som omfattar såväl de direkt berörda nätföretagen som andra aktörer på elmarknaden. Beskrivningen är tydlig när det gäller företagens antal och bransch. Det är mindre tydligt när det gäller nätföretagens storlek. Det hade varit önskvärt att detta förtydligades, men denna brist är inte i sig nog för att företagsbeskrivningen ska anses otillräcklig. Regelrådet noterar också att det finns företag bland nätföretagens kunder, vilket i allmänna termer har beskrivits av förslagsställaren men inte mer i detalj. En tydligare beskrivning av dessa hade kunnat vara värdefull, även om den inte kan anses direkt obligatorisk.

Regelrådet finner redovisningen av berörda företag godtagbar.

Förslagets effekter för företagens kostnader och intäkter

I konsekvensutredningen beskrivs kostnader för elanvändare, det vill säga både konsumenter och juridiska personer. Det anges att ökade kostnader för nätföretagen i förlängningen kan

förväntas leda till ökade kostnader även för elanvändarna. De ökade kostnaderna kommer att finansieras genom elnätstarrifferna vilket belastar kundkollektivet. Ett exempel som monetariseras är att det finns ett förfarande enligt genomförandeförordningen där en berättigad part deltar och det är när elanvändaren återkallar ett tillstånd för en berättigad part att ta del av elanvändarens uppgifter. I detta förfarande är den berättigade parten i princip helt passiv, både i förhållande till elanvändaren och nätföretaget. Den berättigade partens enda skyldighet är att fullgöra sina skyldigheter relaterade till tillståndet i samband med att det avslutas. Till följd av den berättigade partens passiva roll i detta förfarande är det inte lämpligt att nätföretaget ska debitera denna kostnader som uppstår till följd av elanvändarens begäran. Elanvändaren ska lämna in sin anmälan om att tillståndet har upphört via elnätsföretagets kundportal. Elnätsföretaget ska meddela den berättigade parten att tillståndet har upphört och avsluta den berättigade partens tillgång till mätvärden. Förfarandena kommer i hög grad att vara automatiserade och är därmed inte förknippade med en kostnad per tillfälle. Om förfarandet hanteras manuellt kan tiden att hantera elanvändarens anmälan uppskattas till cirka 5 minuter för en mätdataadministratör med en snittlön om cirka 30 000 kr/månad. Kostnaden beräknas därmed uppgå till högst 30 kronor för elnätsföretaget om elanvändaren återkallar ett tillstånd. Ei bedömer att de nya föreskrifterna avseende genomförandeförordningen kan ge positiva effekter för elanvändarna. Kraven ska möjliggöra ökad automatisering och digitalisering av processer för att få tillgång till mätvärden. Det medför att tiden från kundens begäran till nätföretagets tillgängliggörande kan kortas ner. Elanvändaren kan därmed börja använda energirelaterade tjänster i snabbare takt jämfört med idag. Genomförandeförordningen anges innebära startkostnader för nätföretagen eftersom det kräver systemutveckling. Dessa kostnader kommer att debiteras nätkunderna via nättariffer, men med mätföreskrifternas krav förväntas kostnaderna bli lägre för nätföretagen, och därmed även kundkollektivet, jämfört med idag. Det redovisas även några ytterligare effekter för elanvändarna. Utöver det som angavs ovan om återkallande av tillstånd i vissa fall är effekterna inte monetariserade.

När det gäller nätföretagen anges bland annat följande. Ei bedömer att de föreslagna reglerna inte kommer få några ekonomiska konsekvenser för nätföretagen avseende hanteringen av byte av mätmetod, saknade och felaktiga mätvärden, beräkning av mätvärden för anläggningar som bedriver säkerhetskänslig verksamhet och underrättelse till kund. Detta med anledning av att nätföretagen inte behöver investera i nya systemlösningar. Att byta mätmetod från månadsmätning till kvartsmätning kräver förvisso en smart elmätare med tillhörande insamlingsutrustning. Dessa mätare ska vara installerade senast den 1 januari 2025 enligt mätförordningen. Mätvärdeshanteringen för saknade och felaktiga värden utgår från befintliga krav. Det är redan (Sedan 2007) ett krav att nätföretag ska kunna ersätta mätvärden genom en kontrollmätare. Ändringarna i föreskrifterna öppnar upp för att mätvärden kan ersättas på annat sätt om någon kontrollmätare inte finns installerad och kravet lättas också upp genom att kontrollmätare endast ska finnas installerade för högspänningsanläggningar. Inte heller bedöms det medföra några ekonomiska konsekvenser för nätföretagen gällande hanteringen av att visa kompletterande information om förbrukning och produktion. Majoriteten av nätföretagen har redan information på plats. Det har också varit ett krav på nätföretag att kunna tillhandahålla information om förbrukning per dag, vecka, månad och år för en period som minst omfattar de senaste två åren, eller innevarande leveranskontrakts löptid om denna är kortare.

Energiföretagen Sverige anges ha inkommit med synpunkter på förslaget och då framfört att ändrade rutiner och förändrad hantering av underrättelser och systemutveckling alltid innebär kostnader. Avseende saknade mätvärden samt beräkning av mätvärden för anläggningar som bedriver säkerhetskänslig verksamhet, byte av mätmetod och underrättelse till kund har

Ei förtydligat regelverket och anpassat kraven efter hur hanteringen sker i praktiken idag. Ei har gjort en kostnadsanalys för nätföretagens systemutveckling och bedömer att det inte medför ökade kostnader. Ei har inte heller fått in fler detaljerade uppgifter om eventuella kostnader.

De föreslagna föreskrifterna vad gäller de krav som följer av genomförandeförordningen anges medföra kostnader för nätföretagen. Nätföretag har redan idag skyldigheter att rapportera och tillgängliggöra mätvärden för elanvändare och företag som elanvändare har utsett, samt till elproducenter och det företag som elproducenten utsett men genomförandeförordningen ställer mer omfattande krav, framför allt när det gäller identitetskontroller av elanvändare och berättigade parter. Nätföretagen som ingick i referensgruppen till regeringsuppdraget om Säker och effektiv tillgång till mätvärden på den svenska slutt kundsmarknaden gjorde bedömningen att kostnaderna för att tillgängliggöra mätvärden till berättigade parter kan reduceras genom de krav som ställs i mätföreskrifterna, jämfört med kostnaderna som följer av processerna idag. Kostnaderna för nuvarande processer drivs främst av de manuella momenten som krävs för att hantera en begäran om att rapportera mätvärden till berättigade parter. De krav som Ei föreslår i mätföreskrifterna möjliggör automatisering och digitalisering av processer, vilket anges väsentligt sänka kostnaderna för elnätsföretagens tillgängliggörande av mätvärden. Kostnaderna bedöms därför reduceras, även om det finns startkostnader förknippade med att utveckla datasystemen för att uppnå genomförandeförordningens krav. Det är viktigt eftersom antalet elanvändare som vill tillgängliggöra mätvärden för berättigade parter förväntas öka på grund av att antalet flexibla resurser i elnäten och antalet energigemenskaper ökar.

Det anges information om ett flertal förändringar. I flera fall anges det inte bli någon kostnadsförändring. I några fall har kostnadsförändringar kvantifierats. Nedan refereras huvudsakligen det som angetts om kostnadsförändringar som har kvantifierats.

Elleverantörer har ett krav att anmäla byte av elleverans till kunders nätföretag. Nätföretag ska därefter bekräfta mottagandet och utföra bytet. Sådana anmälningar medför administrativa kostnader för elleverantörer och elnätsföretag. Dessa kostnader kan undvikas om elleverantörer upphör att skicka anmälningar när avtalet inte är giltigt. Ei:s mätföreskrifter har hittills endast reglerat att elanvändare kan få tillgång till sina mätvärden via internetbaserat media. Nätföretag har redan idag kundportaler där elanvändare kan se och i många fall även ladda ner sina mätvärden till ett Excel- eller CSV-dokument. Många nätföretag har därför redan på frivillig basis implementerat systemlösningar som gör det möjligt för elanvändare att ladda ner sina mätvärden via kundportalerna. Det finns således redan grundläggande datasystem för att uppfylla ett sådant kravet. Ei har i en tidigare rapport uppskattat att kostnaden för att addera systemlösningar för att automatiskt tillgängliggöra mätvärden till elanvändare kan uppgå till 200 000–1 500 000 kr per nätföretag. Det kan även finnas ett fåtal nätföretag som behöver vidta åtgärder för att uppfylla kravet. Kostnaderna beräknas därför med utgångspunkt för ett tiotal företag som behöver göra anpassningar av sina datasystem. Den totala kostnaden beräknas i sådana fall uppgå till cirka 2–15 miljoner kr för dessa nätföretag.

När det gäller kommunikationsgränssnitt för berättigade parter vid tillgång till och rapportering av elanvändares och elproducenters mätvärden anges att rapportering och utbyte av information ska ske till berättigade parter via Ediel. Genomförandeförordningen kräver att det ska upprättas tre register om tillgången till mätvärden, exempelvis ska registret visa vem och när mätvärden har skickats till en berättigad part via Ediel. Att automatisera hela processen från en begäran om att någon ska ha tillgång till mätvärden till start av rapportering av

mätvärden och uppdatering av register skulle enligt förslagsställaren för vissa nätföretag innebära systemförändringar i storleksordningen flera miljoner kronor. Andra nätföretag uppger att kostnaden skulle kunna vara cirka 1 miljon kr. Kostnaderna anges främst vara kopplade till integrationen mellan system. Ei uppskattar att det sannolikt kommer att innebära kostnader motsvarande 1–3 miljoner kronor per system som kräver ändring. Antalet systemleverantörer registrerade i Edielsystemet är cirka 120. Kostnadsspannet motsvarar en total kostnad på cirka 120–360 miljoner kr om samtliga nätföretag implementerar digitaliserade kontroller av identitet, tillitsnivåer och automatiserade system för datahantering. Spannet är beräknat utifrån att samtliga nätföretag implementerar digitaliserade kontroller av identitet, tillitsnivåer och automatiserade system för datahantering. Det är emellertid även möjligt att arbeta med delvis manuella moment och robotisering av moment om helt automatiserade processer inte lönar sig, exempelvis på grund av att elanvändarna inte begär att mätvärden ska tillgängliggöras i tillräcklig omfattning. Det kommer sannolikt att vara aktuellt för små nätföretag med relativt få kunder och därmed få kunder som begär att mätvärden ska tillgängliggöras. Det uppskattade kostnadsspannet bedöms därför vara relativt väl tilltaget, men ger ändå en uppfattning om storleksordningen av de kostnader som förändringarna kan innebära. (Förutsättningar för beräkningar förklaras också i fotnoter).

Genomförandeförordningens krav innebär således nya kostnader för nätföretagen. Nätföretagen i referensgruppen gjorde emellertid den sammantagna bedömningen att kostnaderna för att rapportera mätvärden till behöriga parter kan reduceras, jämfört med idag. Kostnaderna drivs främst av de manuella momenten vid en begäran om att rapportera mätvärden till behöriga parter. Kraven som förslås i mätföreskrifterna utformas så att automatisering av processer möjliggörs, vilket gör att kostnaderna för tillgängliggörande av mätvärden kan sänkas väsentligt, även om det finns kostnader förknippade med att utveckla datasystemen.

Nätföretagen ska vidare offentliggöra de förfaranden de använder för att ge elanvändare tillgång till sina historiska mätvärden och hur elanvändare ska begära att få tillgång till sina mätvärden. Ei bedömer att nätföretagens kostnader för att ta fram informationen kräver små insatser. Startkostnaden uppskattas till runt 100 000 kr för företag med många kunder och cirka 50 000 kr för små företag med få kunder. Uppskattningen bygger på tidigare uppskattningar av anpassningar med anledning av nya regler för fakturainnehåll. Informationen ska hållas uppdaterad, men uppgifterna är sådana att de sällan ändras. Ei gör därför bedömningen att det finns en årlig löpande kostnad motsvarande cirka 700 kronor. Det förutsätter att en junior It-tekniker eller kommunikatör med en månadslön motsvarande cirka 30 000 kr/månad läser igenom informationen på webbplatsen och säkerställer att den fortfarande är aktuell under två timmar per år. För en senior It-tekniker beräknas den årliga löpande kostnaden uppgå till cirka 1 000 kr med en månadslön motsvarande cirka 45 000 kr.

Nätföretag ska tillgängliggöra mätvärden för elanvändare, vilket redan sker idag, men föreslagen bestämmelse ställer mer långtgående krav på hur tillgängliggörandet ska ske. Detta kan medföra extra kostnader för nätföretagen, framför allt i form av systemlösningar. Ei uppskattar att arbetstiden för ändringar kopplat till dokumenten, till vilka data hämtas från databaser för nedladdning av mätvärden, inte överstiger en kostnad motsvarande 40 arbetstimmar. För de företag som har tillgång till en egen systemutvecklare uppgår kostnaden till högst 25 340 kr, medan kostnaden för de företag som behöver upphandla en konsult uppgår till högst 44 000 kr. Den totala kostnaden för elmarknaden skulle i sådana fall högst uppgå till 7,7 miljoner kr, vilket är en engångskostnad. (Förutsättningar för beräkningar anges i fotnoter). Totalkostnaden skulle enligt Ei sannolikt även bli lägre med tanke på de företag som har egna systemleverantörer.

Det anges att nätföretag ska offentliggöra alla relevanta förfaranden som de använder för att ge tillgång till uppgifter. Enligt denna bestämmelse ska nätföretagen informera hur elanvändare kan dela sina validerade mätvärden med berättigade parter. Ei bedömer att nätföretagens kostnader för att ta fram sådan information och publicera den kräver små insatser. Kostnaden uppskattas till runt 100 000 kr för företag med många kunder och cirka 50 000 kr för företag med få kunder. Uppskattningen bygger på tidigare uppskattningar av anpassningar med anledning av nya regler för fakturainnehåll.

Informationen på webbplatsen ska hållas uppdaterad, men uppgifterna är sådana att de sällan ändras. Ei gör därför bedömningen att det finns en årlig löpande kostnad motsvarande cirka 700 kr – 1000 kr beräknat på samma sätt som angavs för offentliggörande av förfaranden för att få tillgång till mätvärden som nämndes ovan. Ett flertal förändringar anges inte belasta nätföretagen eftersom de ska debitera berättigade parter för de kostnader som uppstår. Det anges att nätföretag ska tillhandahålla ett register som anger vilka som har fått tillgång till en elanvändares mätvärden, när det har skett och vilka mätvärden ett nätföretag har tillgängliggjort och rapporterat. Registret ska upprättas, uppdateras och tillhandahållas. Kostnaden per system som ska ändras så att systemlösningar för automatiskuppdatering av register utvecklas har av nätföretag uppskattats till 200 000– 1 500 000 kr. Det stora spannet anges bero på att kostnaden i hög grad påverkas av hur nätföretagets olika datasystem är konstruerade och integrerade med varandra. Många nätföretag använder dock samma datasystem. Utvecklingskostnader kopplade till nya lagkrav eller behov av nya funktioner delas normalt mellan datasystemets kunder. Ei har till exempel fått uppgifter om att cirka 60 mindre nätföretag delar på utvecklingskostnader för ett datasystem. Kostnaden för samtliga 175 nätföretag beräknas därför innebära kostnader motsvarande cirka 20–170 miljoner kr för registret. Kostnaden är enligt Ei sannolikt i den nedre delen av kostnadsspannet för de flesta nätföretag.

Såvitt Regelrådet kan se finns ingen information om påverkan på intäkter.

Regelrådet gör följande bedömning. Det finns en beskrivning av påverkan av kostnader för företag som, överlag, är tydlig och utförlig. Alla enskilda kostnadsförändringar har inte beskrivits lika tydligt men det finns tillräckligt tydlig information om storleksordning på kostnader för att det tydligt ska framgå att förslaget kan ge kostnadsmässiga effekter av betydelse. Regelrådet noterar det som har angetts om att vissa kostnader kommer att kunna debiteras av nätföretagen. Detta kan vara helt riktigt, men det är också viktigt att beakta att även om det finns möjlighet att få ersättning för en kostnad kan det ha betydelse för företags likviditet hur lång tid det tar innan kostnaden täcks. Vidare är det värt att notera att några av de elkunder som väntas täcka de aktuella kostnaderna också är företag. Av detta skäl hade det kunnat ha ett värde med kvantifieringar även i de fallen. Att beskrivningen således hade kunnat bli ännu tydligare hindrar emellertid inte att även befintlig beskrivning av påverkan på kostnader kan anses tillräcklig. Däremot är det en brist att inget har angetts om påverkan på intäkter. Skulle bedömningen vara att sådan påverkan saknas, kunde och borde detta ha angetts och förklarats.

Regelrådet finner redovisningen av effekter för företagens kostnader godtagbar.

Regelrådet finner redovisningen av effekter för företagens intäkter bristfällig.

Påverkan på konkurrens, särskilda hänsyn till små och medelstora företag

Påverkan på konkurrens

Ei har inte identifierat någon påverkan på konkurrensförhållandena på elmarknaden. Orsaken anges vara att de föreslagna ändringarna i huvudsak berör nätföretagen, vilka bedriver monopolverksamhet. Bestämmelserna i genomförandeförordningen syftar till att främja konkurrensen på slutkundsmarknaden. Genomförandeförordningen ställer krav på att medlemsländerna ska rapportera nationell praxis för hur referensmodellen genomförs i medlemsstaternas nationella praxis. Nationell praxis ska också offentliggöras i en gemensam databas. Offentliggörandet av dessa rapporteringar är en del av de transparenta och icke-diskriminerande förfaranden som införs genom genomförandeförordningen, eftersom det kommer att bidra till att förbättra tillgången till mät- och förbrukningsuppgifter i hela EU genom att öka medvetenheten, skapa klarhet om tillämpliga regler och bidra till att minska inträdeshindren för nya marknadsaktörer som vill verka på EU:s elmarknader. Bilagan i genomförandeförordningen återspeglar den uppsättning av uppgifter som ingår i referensmodellen. De regler som Ei avser att införa kompletterar genomförandeförordningen och gäller lika för alla, och kommer därför inte att påverka konkurrensförhållandena på elmarknaden.

Regelrådet gör följande bedömning. Det kan visserligen konstateras att förslagsställaren när det gäller hänsyn till små företag nämnt aspekter som indikerar att vissa kunder till närföretag kan vänta sig större kostnadsökningar än andra, vilket hade kunnat vara intressant att ytterligare belysa. Befintlig beskrivning kan likväl anses tillräcklig.

Regelrådet finner redovisningen av påverkan på konkurrens godtagbar.

Särskilda hänsyn till små och medelstora företag

Det anges att Ei inte har identifierat ytterligare kostnader för små företag med anledning av mätföreskrifterna. Det kan generellt vara svårare för små aktörer att uppfylla nya regler gällande mätning och att dela mätdata med berättigade parter eftersom det ofta kan innebära högre kostnader per kund för att till exempel utföra ändringar av företagets datasystem. Kostnader för ändringar i datasystem anges inte vara beroende av nätföretagens storlek eftersom ändringar i datasystem ofta består av en engångskostnad som fördelas på företagets kunder. Därför riskerar kunder till små nätföretag att drabbas av högre kostnader, än kunder till stora företag. Det ges inte möjligheter i genomförandeförordningen för medlemsländer att ta särskild hänsyn till små företag. Alla aktörer måste följa reglerna på marknaden. Ei har därför inte angivit särskilda bestämmelser med hänsyn till små företag i mätföreskrifterna.

Regelrådet gör följande bedömning. Det finns en beskrivning av hur Ei har resonerat när det gäller särskilda hänsyn till små företag. Beskrivningen är tillräckligt tydlig.

Regelrådet finner redovisningen av särskilda hänsyn till små och medelstora företag godtagbar.

Åtgärder för att begränsa förslaget kostnader och andra effekter

Det finns inget avsnitt i konsekvensutredningen som är tydligt avsett att belysa denna frågeställning. I det avsnitt som finns om samråd nämns emellertid viss information. Vid samrådsmöte i oktober 2024 togs således frågan om information till kund vid byte av

mätmetod. Ei presenterade vid samrådsmötet ett förslag om att nätföretagen ska åläggas en sådan informationsskyldighet gentemot kunderna. Branschen var dock överens om att de inte såg någon nytta med ett sådant förslag. Ei fann, vid en sammanvägning av det som framfördes av branschrepresentanterna och myndighetens egna erfarenheter att det var svårt att motivera att införa en sådan informationsskyldighet på nätföretagen, vilket medför kostnader men en kortvarig nytta, på en situation som inte föreföll vara aktuell för åtgärder på samma sätt som den tidigare varit. Det anges även andra exempel på hur förslag modifierats efter samråd.

Regelrådet gör följande bedömning. Det finns beskrivningar av några exempel där Ei övervägt och justerat förslag för att minska kostnader för berörda. Aspekten hade kunnat belysas mer genomgående och tydligt, men kan likväl anses vara tillräckligt beskriven.

Regelrådet finner redovisningen av åtgärder för att begränsa förslaget kostnader och andra effekter godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Ei avser besluta om mätföreskrifterna i april 2025 och att föreskrifterna ska träda i kraft den 1 juni 2025. Kraven om tillgång till mätvärden följer av genomförandeförordningen. Genomförandeförordningen trädde i kraft den 5 januari 2025. Även ellagen och mätförordningens krav som härrör till genomförandeförordningen gäller från och med samma datum. Ei hinner inte besluta om nya mätföreskrifter tills dess. Under arbetets gång har Ei tagit fram en projektsida specifikt för information om tillgång till mätvärden. Projektsidan innehåller information om genomförandeförordningens krav, Ei:s regeringsuppdrag om hur regelverket kan införas i svensk lagstiftning och vägledningen. Det beskrivs informationsinsatser som Ei gjort under framtagande av förslaget och anges att Ei planerar att ha ett digitalt seminarium under 2025 för att ge ytterligare information om mätföreskrifterna. Några ytterligare informationsinsatser bedöms i nuläget inte som nödvändigt.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår av vilket skäl som datum för ikraftträdande ha valts. Vidare framgår det vilken bedömning som görs avseende informationsinsatser, vilka sådana insatser som har gjorts och vilka som planeras. Beskrivningen är tydlig.

Regelrådet finner redovisningen av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser godtagbar.

Hur och när konsekvenserna av förslaget kan utvärderas

Det anges att efter det att föreskrifterna trätt i kraft avser Ei att följa upp att de nya reglerna efterlevs genom tillsyn inom de närmaste åren. Ei avser även att under kommande år följa upp att de nya föreskrifterna har avsedd nytta. Ei ska också rapportera nationell praxis till EU-kommissionen i enlighet med genomförandeförordningen. Den första rapporteringen ska Ei göra senast den 5 juli 2025. Ei kan komma att begära kompletterande information från elnätsföretag för att kunna rapportera nationell praxis. I samband med rapporteringen kommer Ei att få en preliminär bild av hur nätföretagen tillämpar förfarandena. Ei har också mandat att starta tillsyn utifrån indikationer.

Regelrådet gör följande bedömning. Den information som finns ger en ganska tydlig bild av löpande uppföljning. Enligt förordningen om konsekvensutredningar efterfrågas emellertid hur

och när förslags konsekvenser utvärderas. Detta är en besläktad fråga, men skiljer sig på så sätt att en utvärdering av förslagets konsekvenser utöver frågor om hur regler följs kan antas belysa hur det påverkar berörda aktörer, inklusive företag, att reglerna finns och hur de är utformade. Det är inte helt klart hur förslagsställaren ser på en sådan bredare utvärdering.

Regelrådet finner redovisningen av hur och när konsekvenserna av förslaget kan utvärderas bristfällig.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten och om förslaget går utöver minimikraven

Det anges i konsekvensutredningen att de föreslagna föreskrifterna utgör nationella krav som kompletterar EU:s genomförandeförordning. Genomförandeförordningen anges vara den första av en rad genomförandeakter som utarbetats för att fastställa krav på driftskompatibilitet och icke-diskriminerande och transparenta förfaranden för tillgång till uppgifter, i syfte att fullt ut genomföra artikel 24 i elmarknadsdirektivet. Den EU-rättsliga bakgrunden till förslaget förklaras även i ett flertal andra avseenden. Förslaget till föreskrifterna anges inte innehåller sådana tekniska regler som behöver notifieras till EU-kommissionen enligt artikel 5 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster. Övriga ändringar anses inte heller vara i strid med EU-rätten. Som angetts ovan finns det också beskrivningar av att vissa delar av förslaget motiveras av problem som Energimarknadsinspektionen identifierat vid sin (nationella) tillsyn.

Regelrådet finner redovisningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten och om förslaget går utöver minimikraven godtagbar.

Övrigt av relevans för ärendet eller Regelrådets bedömning

Inget övrigt av relevans finns att anföra.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 2 april 2025.

I beslutet deltog Anna-Lena Bohm, Helena Fond, Hans Peter Larsson, Roland Sigbladh och Lars Silver

Ärendet föredrogs av Per Högström

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Per Högström
Föredragande